

NADER ONDERZOEK NAAR HUISMUSSEN, MARTERACHTIGEN EN VLEERMUIZEN

*Aanvullend onderzoek in het kader van
de Omgevingswet*

Locatie: Achter Kerkstraat 26 - 26a Riel

Rapportnummer: 2024-BE-0722

In opdracht van:

Van Gisbergen BV

't Bogtje 8

5095 CD Hooge Mierde

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2024-BE-0722

Opdrachtgever

Van Gisbergen BV

Contactpersoon

Mevrouw N. Snels

Locatie

Kerkstraat 26/26a
Riel

Auteur

Emma Heeren

Collegiale controle

Frenk van de Wal

Opleverdatum

29 januari 2025

Uitvoerder

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

De Lange Kant 27
5061 PX Oisterwijk
06-24218274
www.brabanteco.nl

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Centrale vraagstelling	4
1.4 Criteria.....	5
1.5 Geldigheid onderzoek.....	5
2. BELEIDSKADER	6
2.1 Soortenbescherming	6
2.2 Zorgplicht.....	7
3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING.....	8
3.1 Situering plangebied	8
3.2 Nestlocaties huismussen	8
3.3 Marterachtigen	8
3.4 Verblijfplaatsen vleermuizen.....	8
3.5 Te verwachten soorten vleermuizen en functies.....	9
4. ONDERZOEK.....	11
4.1 Huismussen	11
4.2 Steenmarter	13
4.3 Vleermuizen	16
4.4 Samenvatting en conclusies	19
4.5 Gebiedsfunctie	20
4.6 Overige soorten	20
5. RESULTATEN EN ADVIES	22
5.1 Resultaten	22
5.2 Toetsing Omgevingswet/staat van instandhouding	23
5.3 Aanbevelingen	24
6. BRONNEN	25

SAMENVATTING

Initiatiefnemer is voornemens om in het plangebied achter Kerkstraat 26-26a te Riel bestaande bebouwing te slopen, een 5-tal bomen te kappen. Aanwezige vegetatie zal verwijderd worden. Daarna worden door middel van een CPO-project 33 grondgebonden woningen gerealiseerd. Naar aanleiding van deze ruimtelijke ingreep en ontwikkeling is er voorafgaand aan dit rapport in september 2023 en november 2023 een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Brabant Eco (rapportage met nummer 2024-BE-0722/BE-0722a d.d. 17 november 2023) vanuit het wettelijk kader van de Omgevingswet.

Op basis van voornoemde quickscans naar natuurwaarden is er geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar het potentieel voorkomen van huismussen en steenmarter- en vleermuisverblijfplaatsen en de functie van het plangebied voor deze soort(groep)en. Deze rapportage is een verslaglegging van het gedane onderzoek met te verwachten effecten en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

Het doel van het aanvullend onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van huismussen, marterachtigen en/of vleermuizen, en zo ja, voor welke soorten (vleermuizen) en met welke functie.

Uitgevoerd onderzoek van maart tot en met september 2024 leidt tot de conclusie dat er geen nestlocaties, verblijfplaatsen of functioneel leefgebied van huismussen, steenmarters en vleermuizen in het plangebied voorkomen.

Er zijn waarnemingen gedaan van drie vleermuissoorten in de directe omgeving van het plangebied, namelijk de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*). De gewone dwergvleermuis is passerend en foeragerend waargenomen. De laatvlieger en rosse vleermuis zijn enkel passerend waargenomen. Ook zijn er baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen in de omgeving van het plangebied.

De huismus is waargenomen ten noordwesten van het plangebied en de steenmarter is een vijftal keer het plangebied gepasseerd. Er zijn echter geen waarnemingen van nestlocaties, verblijfplaatsen of sporen in (de bebouwing, vegetatie en bomen) in het plangebied.

Wel zijn er waarnemingen van een foeragerende eekhoorn in de bomen van de tuin (nr. 26a) behorend tot het plangebied. Een nestkast zal verdwijnen ten gevolge van de werkzaamheden. Deze is reeds vervangen door twee nieuwe nestkasten. Het arboretum biedt een voldoende geschikt leefgebied voor deze eekhoorn. Daarnaast is het dier gevonden in een bebouwde omgeving en zal deze dus ook gebruik maken van bestaande en toekomstige tuinen.

Er zijn geen effecten te verwachten die van negatieve invloed zijn op de duurzame staat van instandhouding van huismussen, steenmarters en vleermuizen en hun functioneel leefgebied. Er gelden hierdoor geen verdere verplichtingen met betrekking tot deze soorten.

Emma Heeren
Brabant Eco
Januari 2025

1.1 Aanleiding

Volgens opdrachtgever Van Gisbergen BV is het voornemen om in het plangebied achter Kerkstraat 26-26a te Riel, de bestaande bebouwing te slopen, een 5-tal bomen te kappen en aanwezige vegetatie te verwijderen. Daarna worden 33 grondgebonden woningen gerealiseerd.

Bij deze werkzaamheden is opdrachtgever gebonden aan de Omgevingswet. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat de ingreep plaatsvindt, onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting uitgevoerd door Brabant Eco (Ecologische Quickscan met nummer 2024-BE-0722/2024-BE-0722a d.d. 17 november 2023) blijkt dat het plangebied mogelijk geschikt is als verblijfplaats voor beschermde faunasoorten.

Citaat uit het rapport:

"Op basis van de uitgevoerde quickscan kan niet worden uitgesloten dat vleermuizen gebruik maken van het woonhuis en de bomen in het plangebied als verblijf- of voortplantingsplaats. Met de sloop van het woonhuis en het rooien van de bomen zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming niet uit te sluiten. Vleermuizen zouden verblijfplaatsen kunnen vinden onder de dakpannen, bij de randpannen en onder de losse loodslabben van het woonhuis, of onder de loshangende schors en in de gaten van de te rooien bomen. Ook huismussen zouden nestplaatsen kunnen vinden onder het pannendak van de te slopen woning. Daarnaast verdwijnt er veel vegetatie in de directe omgeving van het plangebied, waardoor de foerageer- en schuilmogelijkheden van huismussen af kunnen nemen. Op basis van de uitgevoerde quickscan wordt geconcludeerd dat het bosschage aan de westzijde van de achtertuin mogelijk geschikt zou zijn als foerageer- en schuilplaats van kleine marterachtigen. Ook zouden de beukenhagen aan de oostzijde van de tuin onderdeel uit kunnen maken van het leefgebied van huismussen. Nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van marterachtigen aan te tonen of uit te sluiten."

Huismussen, marterachtigen en alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Brabant Eco in opdracht van Van Gisbergen BV in en rond het plangebied onderzoek naar voorkomen van huismussen en verblijfplaatsen van marterachtigen en vleermuizen uitgevoerd.

De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage en de rapportage kan als addendum aan genoemde quickscan worden toegevoegd.

1.2 Doelstelling

Het doel van het aanvullend nader onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van huismussen, marterachtigen en vleermuizen, en zo ja, voor welke soorten (vleermuizen) en met welke functie.

Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Omgevingswet wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

1.3 Centrale vraagstelling

Vragen die centraal staan binnen dit nader onderzoek:

- Maken huismussen gebruik van het plangebied als nest- verblijf- of rustplaats?
- Is het plangebied onderdeel van de habitat van marterachtigen?

- Welke vleermuissoorten maken functioneel gebruik van het plangebied en welke functies worden hierbij onderscheiden?
- Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op aanwezige huismussen, marterachtigen en vleermuizen?
- Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een omgevingsvergunning aan te vragen in het kader van de ecologie?

1.4 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Omgevingswet, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van broedvogels en vleermuizen en het functioneel gebruik.
- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl).
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd conform het Kennisdocument-Huismus-Versie 2.1-februari 2023. (bijlage 2)
- Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol bevat de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij per soort is voorgeschreven onder welke veldcondities, in welke periodes, met welke frequentie en voor welke duur onderzoek uitgevoerd dient te worden.
- Bij het hanteren van het protocol, wordt in juridische zin voldaan aan de wensen die het bevoegd gezag stelt. Tevens wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om tot een gedegen onderzoek te komen.

1.5 Geldigheid onderzoek

Houdbaarheid van verspreidingsgegevens zijn aan een maximale periode gebonden.

Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Omgevingswet niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Voor dit alles geldt wel dat het plangebied niet significant is veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan.

De Omgevingswet is sinds 1 januari 2024 de Nederlandse wet waarin onder andere de Wet natuurbescherming is opgenomen. In de Omgevingswet is zowel de bescherming van planten- en diersoorten, als de bescherming van natuurgebieden en houtopstanden geregeld. De Omgevingswet bestaat uit een algemene wettekst dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en de Omgevingsregeling. Op enkele uitzonderingen na, zijn de provincies het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningverlening en handhaving.

2.1 Soortenbescherming

De Omgevingswet maakt onderscheid tussen drie beschermingsregimes: bescherming van Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of omgevingsvergunning. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een omgevingsvergunning of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is kan een omgevingsvergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode. Wel zal rekening gehouden moeten worden met de zorgplicht en het dierenwelzijn.

2.1.1 Vogelrichtlijnsoorten

De Vogelrichtlijn is in 1981 van kracht geworden. Het doel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijke, in Europa in het wild levende, vogelsoorten. De Vogelrichtlijn vereist dat EU-lidstaten alle nodige maatregelen treffen om de populatie van alle vogelsoorten op een niveau te houden of te brengen. Daarnaast moeten de lidstaten alle nodige maatregelen treffen om voor deze vogels een 'voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen'. De richtlijn is dus van toepassing op vogels, hun eieren, hun nesten en ook hun leefgebieden. Van de soorten die beschermd worden onder de Vogelrichtlijn is geen limitatieve lijst beschikbaar. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature voorkomen op het grondgebied van de Europese Unie. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten. De Omgevingswet bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op alle inheemse vogels in heel Nederland.

2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

De Habitatrichtlijn is in 1992 van kracht geworden. Het doel van de Habitatrichtlijn is het waarborgen van de biologische diversiteit in de Europese Unie door de natuurlijke habitats en wilde planten- en diersoorten die van Europees belang zijn in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen. Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten is het beschermingsregime van de Omgevingswet van toepassing.

2.1.3 Andere soorten

De nationaal beschermde soorten, 'andere soorten', staan vermeld in bijlage IX van het Bal. Dit zijn soorten die in Nederland beschermd zijn en niet vermeld zijn in de Europese richtlijnen en verdragen. Het betreft een

limitatieve lijst van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland. De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan voor die soorten geen omgevingsvergunning nodig.

Beschermingsregime Vogelrichtlijnsoorten art. 11.37 Bal	Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten art. 11.46 Bal	Beschermingsregime andere soorten (nationaal beschermd) art. 11.54 Bal
Lid 1a: Het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen.	Lid 1a: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Lid 1a: Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A opzettelijk te doden of te vangen.
Lid 1b: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Lid 1b: Het is verboden dieren als bedoeld onder a opzettelijk te verstoren.	Lid 1b: Het is verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Lid 1c: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder a te rapen en deze onder zich te hebben.	Lid 1c: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te vernielen of te rapen in de natuur	1c: Het is verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B, opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Lid 1d: Het is verboden vogels als bedoeld onder a opzettelijk te storen.	Lid 1d: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a te beschadigen of te vernielen. Lid 1e: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	

Tabel: Verbodsbepalingen beschermingsregimes Omgevingswet

2.2 Zorgplicht

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht (artikel 1.8 Omgevingswet). Dit houdt in dat overheden, bedrijven en burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Deze algemene zorgplicht is niet van toepassing als er een specifieke zorgplicht geldt of er specifieke decentrale of rijksregels zijn.

Naast de algemene zorgplicht is in de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen (artikel 1.7a Omgevingswet). Het is verboden om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor *aanzienlijke* nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan.

Voor bijna alle activiteiten in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geldt een specifieke zorgplicht. Specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht, maar zijn concreter. Er geldt een specifieke zorgplicht voor onder andere flora- en fauna-activiteiten (artikel 11.27 Bal), Natura 2000-gebieden (artikel 11.6 Bal) en houtopstanden (artikel 11.16 Bal). Een specifieke zorgplicht verbiedt handelingen waarvan iedereen zou moeten weten dat ze niet door de beugel kunnen. Een handeling valt onder een specifieke zorgplicht als degene die de activiteit verricht *weet of redelijkerwijs kan vermoeden* dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook iets nalaten kan onder de specifieke zorgplicht vallen. De specifieke zorgplichten gelden ook als er gedetailleerde rijksregels voor een activiteit zijn.

3.1 Situering plangebied

Het plangebied is gelegen achter de Kerkstraat 26a, in de kern van Riel, in de gemeente Goirle. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit bedrijfsbestemming, burgerbebouwing en een horecagelegenheid.

3.2 Nestlocaties huismussen

Volgens het uitgevoerde flora en fauna onderzoek is het plangebied geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van diverse vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in gebouwen, met name de huismus.

Citaat uit het rapport:

"Het pannendak van het woonhuis zou eventueel geschikt kunnen zijn voor nestelende huismussen. Veel van de vegetatie in de directe omgeving zal worden verwijderd ten gevolge van de werkzaamheden. Een nader onderzoek is noodzakelijk. Tijdens het nadere onderzoek naar huismussen zal gelet moeten worden op het gebruik van de beukenhagen in de tuin door de huismussen. Indien te de verwijderen hagen in gebruik zijn door huismussen, dan dient er in het mitigatie rekening te worden gehouden met het verdwijnen van het leefgebied."

3.3 Marterachtigen

Het plangebied is mogelijk geschikt als leefgebied voor marterachtigen.

Citaat uit het rapport:

"Het uitgeschoten bosschage aan de westzijde van het plangebied zou schuilplaatsen of foerageergelegenheden kunnen herbergen voor kleine marterachtigen zoals de bunzing of wezel."

Doordat deze bosschage zal verdwijnen ten gevolge van de bouw van de woningen, wordt mogelijk het leefgebied van de genoemde soorten verstoord worden. Hierom is het nodig om nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van marterachtigen in dit deel van het plangebied."

3.4 Verblijfplaatsen vleermuizen

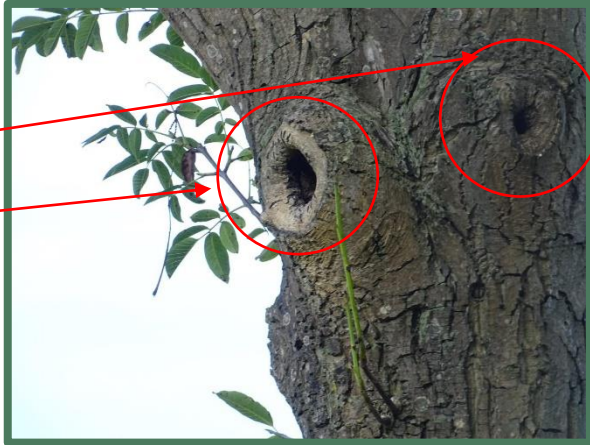
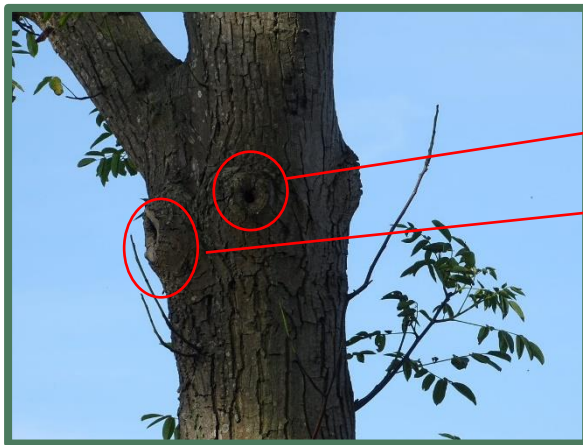
Tijdens het veldonderzoek in september 2024, behorende bij de quickscan, kon de aanwezigheid van mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied niet worden uitgesloten.

Citaat uit het rapport:

"In het plangebied zijn bomen met geschikte stamdiameter, holtes, gaten of loshangende schors waarin vleermuizen mogelijk verblijfplaatsen kunnen hebben. Het betreft voornamelijk de twee te rooien bomen die in slechte staat verkeren. De schors van de dode boom is losgekomen, waardoor er meerdere mogelijkheden zijn voor vleermuizen om verblijfplaatsen te vinden. In de zieke robinia bevinden zich met name meerdere holtes en gaten die kunnen functioneren als verblijfplaatsen van vleermuizen. De woning biedt mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Gebouw bewonende vleermuizen kunnen verblijven in nauwe ruimtes zoals de spouwmuur, tussen de dakpannen en het dakbeschoot, achter de gevelplaten, achter dakranden en onder loodslabben. Het plangebied biedt mogelijk geschikte verblijfplaatsen bij de dakrand aan de zijgevels, onder de dakpannen en onder de loodslabben. "

Loshangende schors

Gaten die geschikt zijn als verblijfplaatsen

Open ruimte bij randpan

Bron: Quickscan Brabant Eco d.d. 17 november 2023

Ruimte achter loodslab

3.5 Te verwachten soorten vleermuizen en functies

Uit oriënterend onderzoek op 4 september 2023 bleek dat op basis van habitatkenmerken de bomen en de woning mogelijk een functie hebben voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen bestaat uit holtes, gaten of loshangende schors waarin vleermuizen mogelijk verblijfplaatsen kunnen hebben. Daarnaast biedt ook de woning mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen, bij de dakrand aan de zijgevels, onder de dakpannen en onder de loodslabben, welke kunnen leiden naar ruimtes in de spouw.

Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op de te slopen woning en de bomen, maar de nadere omgeving is ook meegenomen.

In onderstaande tabel zijn de waarnemingen te vinden van de afgelopen vijf jaar volgens de NDFF binnen een straal van een kilometer rond het plangebied (zie bijlage 1).
Het aantal waarnemingen is achter de waargenomen soort vermeld.

Soort vleermuis	Aantal waarnemingen
Gewone dwergvleermuis	191
Gewone grootoorvleermuis	1
Grijze grootoorvleermuis	1
Laatvlieger	12
Rosse vleermuis	8

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door deskundig onderzoekers van Brabant Eco.

De onderzoekers van Brabant Eco zijn deskundig zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland bedoelt. Er wordt gewerkt vanuit de expertise van de te onderzoeken soorten opgedaan door ervaring, studie, vrijwilligerswerk en bijscholing onder andere door de opleidingen in natuur, vogels, amfibieën en reptielen en vleermuizen (planologie en analyse van geluiden) en scholing algemeen in ecologie en natuurwetgeving.

Brabant Eco voert ecologisch onderzoek uit voor een opgebouwde kring van opdrachtgevers onder ecologische bureaus, overheden, bedrijven en particulieren.

De onderzoeken zijn uitgevoerd door de deskundig onderzoekers: Emma Heeren (EH), Jennifer Bockting (JB), Bas Aarts (BA) en Frank Mallens (FM).

4.1 Huismussen

4.1.1 Introductie huismus

De huismus, met als Latijnse naam *Passer domesticus*, is een zogenaamde half-holenbroeder (vogels die wel beschut willen zitten, maar daarnaast ook uitzicht willen hebben). De nesten komen voor in holtes onder dakpannen of gaten en nissen in gebouwen, bomen en aardwallen. Als dergelijke holtes niet aanwezig zijn nestelt de huismus op beschutte plekken onder afdakjes, in dichte gevelbegroeiing, heggen en struiken. Dergelijke ‘natuurlijke’ nesten zijn nog altijd tamelijk voldoende aanwezig, echter door het sterk verminderde gebruik van dakpannen en het ontbreken van gaten en nissen in gebouwen is het aantal broedterritoria in steden en dorpen de laatste jaren sterk achteruitgegaan. Om deze reden wordt steeds meer gebruik gemaakt van vogelvides, speciale dakpannen, houten nestkasten of mussenpotten die worden bevestigd aan woningen, gebouwen, stallen of schuren.

De nestplaats van een huismus is in de regel gebonden aan bebouwing. De huismus broedt in of tegen gebouwen in dorpen en steden, in en bij boerderijen, maneges, kinderboerderijen en andere vormen van bebouwing in het landelijk gebied. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats. Het zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, stofbaden nemen, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

De habitat van een huismus moet bestaan uit een combinatie van plekken voor nestgelegenheid, voedsel (voor volwassenen en jongen), dekking (stekelige struiken, groenblijvende struiken en klimplanten, coniferen, klimop), plekken voor stofbaden en drinkwater. Ontbreekt een van de onderdelen of liggen ze te ver van elkaar verwijderd, dan is de habitat niet geschikt. Vanaf maart wordt er aan het nest gebouwd. Het nest wordt het hele jaar door gebruikt als slaapplek, waardoor er ook buiten de broedperiode aan het nest wordt gebouwd. De huismus is zeer honkvast, hij blijft het gehele jaar in de buurt van zijn eenmaal gekozen nest. Voorafgaand aan het broeden slapen vrouwtjes al op het nest. Tijdens strenge koude wordt het nest ook in de winter gebruikt voor overnachting. Plekken waar voedsel gezocht wordt, moeten, zeker in gebieden waar predatoren aanwezig zijn, in de directe omgeving van schuil- en vluchtmogelijkheden liggen.

4.1.2 Onderzoeksmethode

De inventarisatie is uitgevoerd conform het Kennisdocument-Huisumus-Versie 2.1-februari 2023. Een kennisdocument geeft voor een soort onder andere een overzicht van veel gebruikte maatregelen die genomen kunnen worden als deze beschermde soort aanwezig is in of nabij een gebied waar de ruimtelijke activiteiten gaan plaatsvinden. Dergelijke maatregelen voorkomen of verminderen negatieve effecten op de soort als gevolg van die voorgenomen activiteiten. Naast de genoemde maatregelen in dit kennisdocument geldt in alle gevallen dat er ook oplossingen liggen in andere niet nader omschreven alternatieven voor de uit te voeren activiteiten. Ook is het te allen tijde mogelijk om af te wijken van de in dit document beschreven maatregelen, zolang de keuzes ecologisch onderbouwd worden. Verder beschrijft een kennisdocument de kenmerkende ecologische aspecten en de wijze waarop de aan of afwezigheid van de soort kan worden aangetoond.

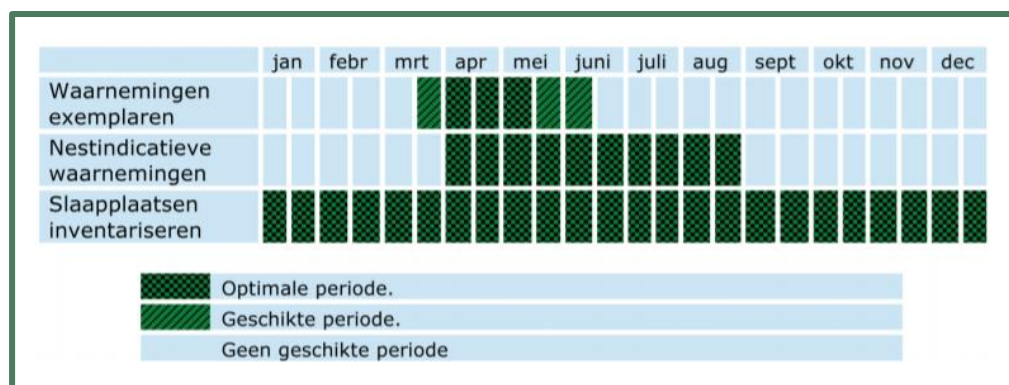
Er moet in beeld gebracht worden waar zich de locaties van nesten, rustplaatsen en functioneel leefgebied (zoals foerageergebieden, slaapplekken) van de huismus bevinden. Bij het inventariseren is gelet op de habitatkenmerken waarvan de huismus afhankelijk is, om zo de meest kansrijke plekken voor aantreffen te

bepalen. Er wordt gebruik gemaakt van de aanwezigheidsprotocollen van het Netwerk Groene Bureau's (NGB).

Aangenomen kan worden dat er geen broedende huismussen aanwezig zijn als er tijdens twee gerichte veldonderzoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens drie gerichte veldonderzoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

De inventarisatie moet bij voorkeur onder de volgende omstandigheden plaatsvinden:

- o goede weersomstandigheden (b.v. geen regen, harde wind en/of kou)
- o op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied)
- o Op geschikte momenten op de dag (tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang is de meeste activiteit waar te nemen, met een piek in de ochtend)
- o met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Inventarisatieperiode huismus. Bron: kennisdocument huismus

Het exacte moment van aanvang van broeden van de huismus is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden en kan in de eerste helft van maart en nog tot en met augustus plaatsvinden. Het is van belang dat ook in beeld wordt gebracht waar welke elementen van de functionele leefomgeving zich bevinden. Hiertoe behoren vooral de plekken waar gevoerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidrijke vegetaties. Het slapen kan gedurende het jaar op wisselende plekken gebeuren. Ook de plekken waar gedronken of gebaad kan worden of waar een stofbad genomen kan worden, behoren hiertoe. Het vaststellen van de locaties van de slaapplekken kan gedurende het gehele jaar het beste rond zonsondergang of zonsopgang plaats vinden.

4.1.3 Veldonderzoek

Er zijn 2 veldonderzoeken uitgevoerd om de eventuele aanwezigheid van huismussen in kaart te brengen. Hierbij is gelet op zichtbare nesten, maar ook op nest indicerend gedrag van huismussen.

Ronde	Datum	Ecoloog	Tijd	Functie	Zonsopkomst/ondergang	Temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
1	10-04-2024	JB	08:00 – 09:00	Voorkomen	06:54	8 °C	2 BF ZW	Geen	Geen
2	29-04-2024	JB	10:00 – 11:00	Voorkomen	06:13	14 °C	2 BF ZZW	Geen	Geen

Er zijn waarnemingen gedaan van een witte kwikstaart, roodborst, houtduif, kauw, spreeuw, ekster, vink, pimpelmees, koolmees, merel en tijtjaf tijdens een of beide veldonderzoeken. Er zijn geen huismussen waargenomen bij het plangebied. De dichtstbijzijnde nesten van huismussen bevinden zich bij Maasland 15-29. De huismussen gebruiken de haag en het grasland aan de overkant van de weg, als beschutting en foerageergebied. Er zijn op beide dagen geen huismusnesten bij het plangebied waargenomen. Ook is daar geen nestindicerend gedrag waargenomen.

Huismussen bij Maasland 15-29

Haag voor beschutting aan de overzijde van de Maasland

Foeragerende huismussen op grasland ten westen van de haag

4.1.4 Conclusie huismussen

De waarnemingen geven aan dat in de bebouwing en in de bomen geen nestlocaties van huismussen aanwezig zijn. Er zijn huismussen aanwezig in de nabije omgeving, echter bevinden deze huismussen zich bij de bebouwing gelegen in het Maasland. Deze huismussen nestelen in de pannendaken van Maasland nr. 15-29 en gebruiken de hagen en het grasland ten zuidwesten van het Maasland. Er zijn geen waarnemingen van huismussen in de bebouwing, bomen of vegetatie rondom het plangebied.

Door sloop van de bebouwing, het kappen van de bomen en het verwijderen van de vegetatie is er geen significante afname van functioneel leefgebied van huismussen.

4.2 Steenmarter

4.2.1 Introductie steenmarter

De steenmarter is een soort van steenachtige biotopen en schuilplaatsen. De soort komt met name voor aan de rand van dorpen en steden, maar is ook te vinden nabij boerderijen en kleinschalige cultuurlandschappen. De steenmarter vindt vaste verblijfplaatsen in oude schuurtjes met weinig menselijke activiteit of woningen met toegankelijke zolder-, en of kruipruimten.

De steenmarter wordt vaak een cultuurvolger genoemd. Op veel plaatsen lijkt hij gebonden aan bebouwde gebieden en cultuurlandschappen. De soort komt door zijn grote aanpassingsvermogen echter in vrijwel alle biotopen voor. Voedsel en dekking zijn bepalend voor de habitatkeuze van de steenmarter.

4.2.2 Onderzoeksmethode

Om te onderzoeken of het plangebied, en met name de weekendwoning en schuur, braamstruweel, takkenhopen, steenhopen en schuurtjes die mogelijk als vaste verblijfplaats worden gebruikt door steenmarters zullen er cameravallen in en rond de bebouwing worden opgesteld.

De onderzoeksmaterialen minimaal 8 weken in het gebied geplaatst.

Gedurende die periode worden de onderzoeksmaterialen enkele keren gecontroleerd en na deze periode volgt er een eindrapport met de resultaten.

4.2.3 Veldonderzoek

Om de aanwezigheid van marterachtigen te onderzoeken zijn er cameravallen opgehangen om eventueel aanwezige marters te filmen. De camera's zijn tijdens de onderzoeksperiode enkele malen gecontroleerd op functioneren. Dit zo weinig mogelijk om verstoring te voorkomen.

Op 12 maart 2024 is er een wildcamera geïnstalleerd op rustige en voor marterachtige te verwachten plek in het plangebied. In de erfbeplanting nabij de hoeken in het noordwesten van het plangebied.

De plaats van de camera wordt niet of zelden verstoord door menselijke activiteit. Via landschapselementen zoals de erfbeplanting, ook deze van de naastgelegen percelen verplaatsen marterachtigen zich tussen hun rustplaatsen en ook vinden ze er hun prooi.

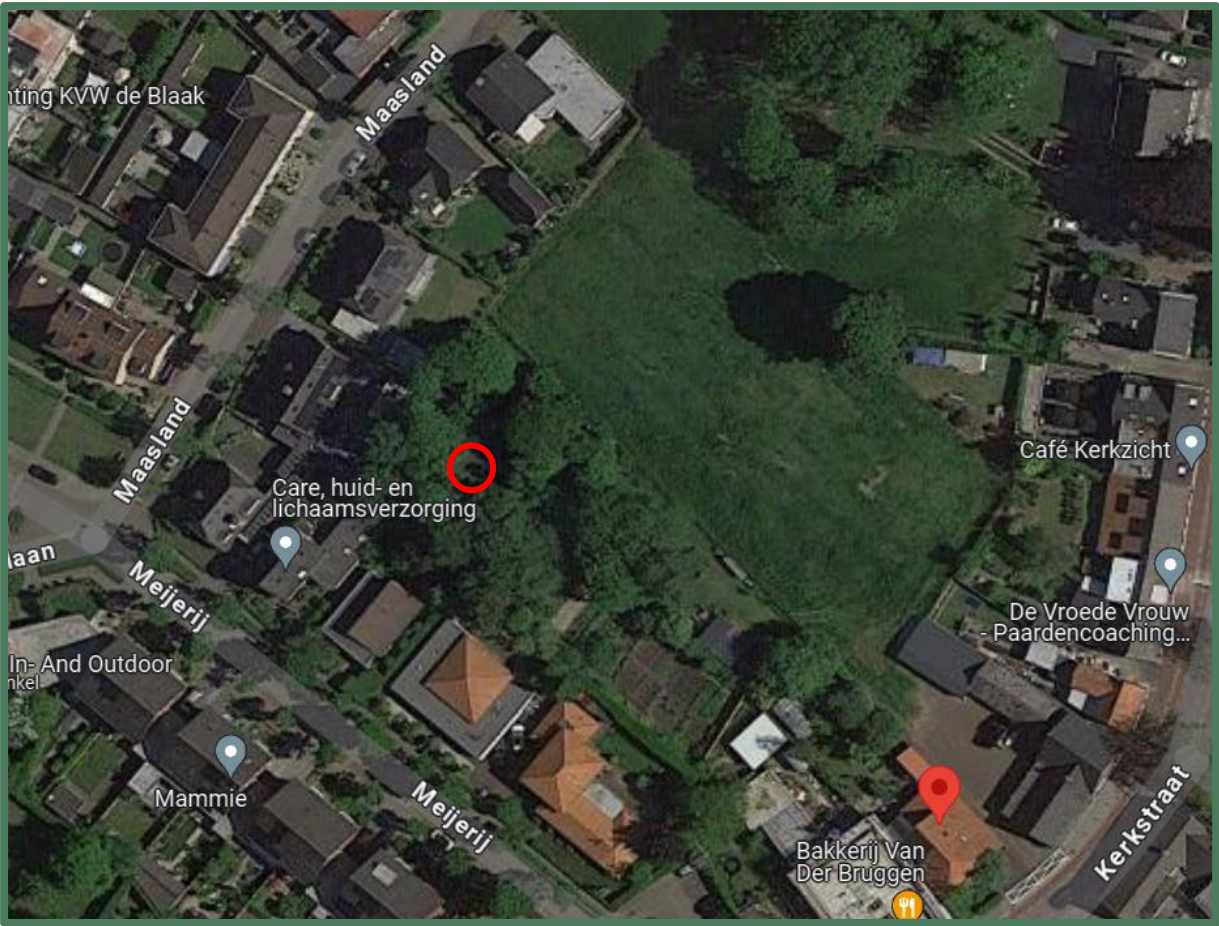

Geplaatste wildcamera

Tijdens de onderzoeken werd het plangebied en de directe omgeving geïnspecteerd op het voorkomen van marters door te zoeken naar sporen. Deze zijn niet waargenomen.

De camera heeft onafgebroken gehangen van 12 maart 2024 tot 13 mei 2024. In totaal dus meer dan 8 weken. Op 10 april 2024 is de opstellingen van de camera gecheckt en is de geheugenkaart verwisseld.

Op 13 mei 2024 is de wildcamera opgehaald. De cameraval was zowel s 'nachts als overdag actief en ingesteld om van aanwezige dieren video-opnames te maken. In onderstaande afbeelding is de locatie van de geplaatste wildcamera weergegeven.

Globale locatie wildcamera. Bron: Google Earth.

Onderzoek	Ecoloog	Begin datum	Uitvoeringen
0	FR	04-09-2023	Veldonderzoek behorende bij quickscan
1	EH + JB	12-03-2024	Plaatsen van wildcamera
2	JB	10-04-2024	Controle, verwisselen geheugenkaarten, controle op activiteit, plangebied controleren op verse sporen.
3	JB	13-05-2024	Wildcamera ophalen, SD-kaart uitlezen. Eindcontrole op sporen.

Er zijn driemaal opnames gemaakt van steenmarters op 11 april, 24 april en op 26 april. Verder zijn er veel opnames gemaakt van huiskatten en foeragerende kauwen.

Passerende steenmarter in het plangebied

Opname van huiskat

Passerende huiskat

Foeragerende kauwen

4.2.4 Conclusie marters

Er zijn gedurende de onderzoeksperiode drie opnames gemaakt van passerende steenmarters. Er zijn verder geen sporen gevonden die kunnen duiden op de aanwezigheid van marterachtigen. Er zijn geen prooiresten gevonden, geen loopsporen en geen uitwerpselen gevonden tijdens de veldonderzoeken.

Op basis van de resultaten van het sporenonderzoek en het onderzoek met de cameravallen, kan uitgesloten worden dat marterachtigen de vegetatie rondom gebruiken als verblijfplaats. Er is een vrij beperkt voedselaanbod, een redelijke mate van verstoring en predatoren. Er zijn 17 opnames van huiskatten gemaakt.

Zodoende is het uitgesloten dat het plangebied een belangrijk onderdeel vormt van het leefgebied van marterachtigen. Daarmee leidt het rooien van de beplanting niet tot het verdwijnen van vaste voortplanting-rust- en verblijfplaatsen en vind er geen overtreding van de Omgevingswet plaats.

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Introductie vleermuis

Uit oriënterend onderzoek bleek dat op basis van habitatkenmerken de te rooien bomen en de woning mogelijk een functie hebben voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen in de woning bestaat uit losse dakpannen, ruimte onder loodslabben en ruimte bij open kantpannen. In de bomen bestaan de potenties uit loshangende schors en gaten. Het nader onderzoek heeft zich gericht op de bomen met potenties en de woning. De rest van het plangebied en directe omgeving is ook meegenomen.

4.3.2 Onderzoeksmethode

Voor het in kaart brengen van mogelijke vleermuisverblijfplaatsen in het gebouw is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Het onderzoek is uitgevoerd door vooral te zoeken naar in- en uitvliegende vleermuizen. De echolocaties die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M of M2 van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname.

Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart. Met de BatExplorer Software voor Windows werden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames werden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd. De software detecteert automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten aangeeft.

Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder 7 tot 12 graden Celsius zijn (afhankelijk van de soort) belemmerende factoren.

Vleermuisonderzoek is behoorlijk complex, doordat de soortgroep gedurende het jaar verschillende verblijfplaatsen kent, met elk hun eigen functie. Een verblijfplaats kan gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Daarom wordt het onderzoek uitgevoerd volgens het landelijk vastgesteld protocol voor vleermuisonderzoek: Vleermuisprotocol 2021, zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging.

Het Vleermuisprotocol 2021 is een door de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) en het Netwerk Groene Bureaus goedgekeurde methodiek. De protocollen hebben tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de oude Wet natuurbescherming. Wegens de beleidsneutrale overgang naar de Omgevingswet kan het Vleermuisprotocol 2021 ook onder de nieuwe wetgeving gebruikt worden.

Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie. De protocollen zijn opgesteld om het onderzoek naar vleermuizen optimaal te laten verlopen.

Wanneer de protocollen in essentie zijn gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn.

Onderzoeken die volgens deze protocollen uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij vergunningsaanvragen en juridische procedures.

Onder de nieuwe Omgevingswet biedt het Vleermuisprotocol 2021 een effectieve en efficiënte methodiek om het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen vast te stellen.

Om de aanwezige vleermuizen zo goed mogelijk in kaart te brengen zijn er op verschillende momenten in het jaar veldwerkrondes uitgevoerd.

De voorzomeronderzoeken zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven en eventueel de vlieg- en foerageerroutes. Hiervoor zijn 3 rondes uitgevoerd, waarvan 1 in de ochtend (ronde 2) en 2 avondrondes (ronde 1 en 3).

De midzomernachtrondes zijn uitgevoerd met een warmtebeeldcamera om zwermende en aantikkende vleermuizen te zien nabij de te slopen bebouwing (ronde 4 en 5).

Tijdens de nazomerronden in 2024 lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Hiervoor zijn er 2 rondes uitgevoerd (ronde 5 en 6).

4.3.3 Veldonderzoek

Tijdens de onderzoeken is zowel de te slopen bebouwing als de te rooien bomen met potenties onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast is de directe omgeving hierin meegenomen. Er is met name gefocust op in- en uitvliegende vleermuizen en daarnaast is gelet op foeragerende, communicerende en zwermende vleermuizen. Ook is er gekeken naar eventueel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen in en nabij het plangebied.

Het plangebied is in totaal voor het nader onderzoek naar vleermuizen 6 keer bezocht (zie onderstaande tabel) door minimaal een deskundig ecooloog van Brabant Eco.

Ron de	Datum	Eco loog	Tijd	Functie	Zonsopkomst/ ondergang	Tempe ratuur	Wind	Neer slag	Bewolki ng
1	29-05-2024	JB+FR	21:45 – 23:45	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsondergang 21:45	16 °C	2 BFT W	Geen	Helder
2	29-05-2024	FM+FR	3:25 – 5:30	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsopkomst 5:29	14°C	1 BFT N	Geen	Zwaar bewolkt
3	20-06-2024	FM+FR	21:55 – 00:00	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsondergang 22:00	12°C	2 BFT NO	Geen	Bewolkt

4	04-08-2024	FM	00:00 – 02:00	Massawinter verblijven	Zonsondergang 21:22	15°C	2 BFT NW	Geen	Bewolkt
5	24-08-2024	BA	00:00-02:00	Massawinter - en Paarverblijf plaatsen	Zonsondergang 20:43	20°C	2 BFT ZW	Geen	Half bewolkt
6	13-09-2024	FM	23:45-01:45	Paarverblijf plaatsen	Zonsondergang 19:57	10°C	2 BFT NW	Geen	Helder

4.3.4 Voorzomeronderzoeken 2024

De avondonderzoeken in juni en juli waren vooral gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de woning en de bomen waarbij ook gekeken is naar het functionele gebruik van het plangebied. Het ochtendonderzoek was met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in en nabij het plangebied. Dit door te focussen op zwermende, aantikkende en invliegende vleermuizen

Er is een enkele foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen boven het grasland. Verder passeerde zowel laatvlieger als rosse vleermuis het plangebied. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de bomen of de woning.

4.3.5 Midzomernachtonderzoeken 2024

Tussen 1 augustus en 10 september kan er onderzoek gedaan worden naar zwermende dieren in het kader van winterverblijfplaatsen. Deze onderzoeken worden vaak uitgevoerd bij gebouwen met meer dan 2 verdiepingen. Geschikte winterverblijven zijn vaak massieve, grote gebouwen waar de vleermuizen diep in kunnen wegkruipen zoals in een te bereiken spouwmuur. Afhankelijk van de temperatuur is het dan voor de vleermuizen mogelijk om verder weg te kruipen tijdens zeer koude nachten.

Hoewel gewone dwergvleermuizen in augustus nog niet in winterslaap gaan, kunnen we aan de hand van het middernachtzwermen al wel vaststellen waar ze later zullen gaan overwinteren.

De moeders vertonen zwermgedrag rond middernacht, waarmee ze geschikte winterverblijfplaatsen als het ware tonen aan hun jongen.

Voor het onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen worden tussen 0:00 tot 2:00 zwermende gewone dwergvleermuizen met behulp van een warmtebeeldcamera waargenomen en gevolgd.

Er zijn tijdens de onderzoeken naar middernachtzwermen op 4 en 24 augustus geen zwermende vleermuizen waargenomen.

4.3.6 Nazomeronderzoeken 2024

De avondonderzoeken in augustus en september waren vooral gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende gewone dwergvleermuismannetjes en ruige dwergvleermuismannetjes. Mannetjes van de gewone dwergvleermuis vliegen rond in hun territorium en roepen daarbij om vrouwtjes te lokken. Mannetjes van de ruige dwergvleermuis roepen meestal vanuit een verblijfplaats. De baltsgeluiden hebben een vrij lage frequentie (sommige mensen kunnen ze horen zonder detector), die dus vanaf een grote afstand zijn te horen. Het is daarom belangrijk dat er goed gekeken wordt naar waar de vleermuis baltsgeluiden maakt (m.b.v. een goede zaklamp en/of warmtebeeldcamera), zodat er duidelijk wordt in welke delen van gebouwen zich paarverblijfplaatsen bevinden en hoeveel territoria er aanwezig zijn in een plangebied.

Tijdens de nazomeronderzoeken zijn er foeragerende en baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen langs de grenzen van het plangebied. In het noorden, midden en zuiden van het plangebied zijn baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze drie gewone dwergvleermuizen hebben bij de bebouwing in het Maasland, de Peelland en nabij de t-splitsing van de Kerkstraat met de Brokkenstraat hun paarterritoria. Tevens foerageert er een gewone dwergvleermuis ten oosten van het plangebied langs de Kerkstraat. Er zijn geen in- of uitvliegers waargenomen in de bomen en de bebouwing van het plangebied.

4.4 Samenvatting en conclusies

Tijdens de gehele onderzoeksperiode zijn in en nabij het plangebied drie vleermuissoorten waargenomen: de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).

De gewone dwergvleermuizen zijn foeragerend en passerend waargenomen. Laatvlieger en rosse vleermuis zijn enkel passerend waargenomen. Er zijn geen bouncende, in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de te slopen bebouwing of de te rooien bomen.

Tijdens de nazomeronderzoeken zijn er drie paarterritoria vastgesteld langs de grenzen van het plangebied. Er zijn echter geen paarverblijven waargenomen in de beoogd te slopen bebouwing van het plangebied. Het plangebied vormt hierdoor enkel een foerageergebied en paarterritoria voor enkele individuen.

In onderstaande afbeelding worden de meest relevante waarnemingen van vleermuizen in en nabij het plangebied weergegeven. Passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen worden met stippen weergegeven. Paarterritoria van de gewone dwergvleermuizen worden met een driehoek weergegeven. De passerende laatvliegers zijn weergegeven met een groene stip en rosse vleermuis met een rode stip. Het plangebied is rood omlijnd.

Globaal omlijnd plangebied in rood. Gewone dwergvleermuis met gele stip en driehoek weergegeven. Laatvlieger met een groene stip en rosse vleermuis met een rode stip weergegeven. Bron: Google Earth.

De gewone dwergvleermuis is tijdens het onderzoek foeragerend en passerend op en rond het plangebied aangetroffen. De laatvlieger en de rosse vleermuis zijn enkel passerend waargenomen.

De gewone dwergvleermuis is een-typisch gebouw bewonende soort. De gewone dwergvleermuis gebruikt ruimten onder daken, in de spouwmuur en achter gevelbekleding als kraam-, zomer-, paar-, en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011).

Laatvliegers hebben verblijfplaatsen in spouwmuren, achter betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. In vleermuiskasten worden laatvliegers zelden aangetroffen. Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende huizen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. Ze verhuizen soms wel, maar zijn in principe erg plaats- en gebiedstrouw. (bron: zoogdiervereniging).

Rosse vleermuizen zijn typische boombewoners. Ze foerageren bij voorkeur boven open graslanden. Zeer zelden worden rosse vleermuizen ook aangetroffen in bebouwing. Speciale boomkasten worden regelmatig bewoond door rosse vleermuizen.

Overige vleermuissoorten zijn niet waargenomen tijdens de veldonderzoeken. Afwezigheid van deze soorten nabij het plangebied geeft aan dat het plangebied geen functionele betekenis heeft voor deze soorten.

4.5 Gebiedsfunctie

4.5.1 Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldonderzoeken in de zomermaanden (mei-juli) zijn er in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Zwermgedrag is niet waargenomen.

Tijdens de paarperiode (augustus-september) zijn er baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen nabij het plangebied. Paarverblijven in de bomen of bebouwing in het plangebied zijn echter niet waargenomen.

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van verblijfplaatsen voor vleermuizen in onderzochte te slopen woning en garage worden uitgesloten.

4.5.2 Foerageergebied

Uit het vleermuisonderzoek blijkt dat de directe omgeving van de woning en de bomen van geringe betekenis is voor vleermuizen als foerageergebied. Op grond van het beperkte aantal foeragerende dieren, de ingreep en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

Gezien de geringe betekenis van het plangebied als foerageergebied, is geen sprake van een negatief effect op foeragerende vleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van vleermuissoorten komt niet in het geding.

4.5.3 Vliegroutes

Naast de mogelijkheid dat vleermuizen het plangebied gebruiken als verblijfplaats, bestaat de mogelijkheid dat vleermuizen het plangebied gebruiken als (onderdeel van een) vliegroute. Het beperkt aantal passerende vleermuizen geeft aan dat er geen vliegroute in en nabij het plangebied aanwezig zijn.

4.5.4 Paarterritoria

Tijdens de onderzoeken in de paarperiode zijn er baltsende vleermuizen waargenomen nabij het plangebied. Door de onderzoekers zijn er drie paarterritoria van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Er zijn echter geen waarnemingen van paarverblijven. Er zijn geen in- of uitvliegers waargenomen evenals bouncende vleermuizen rondom de bomen en bebouwing van het plangebied.

4.5.5 Winterverblijfplaatsen

De gebouwen zijn ongeschikt als massawinterverblijfplaats. De afwezigheid van zwermactiviteiten tijdens de najaarsonderzoeken bevestigt dit.

De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen is voor de gewone dwergvleermuis vaak een indicatie dat gebouwen ook geschikt zijn als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterende gewone dwergvleermuizen. Afhankelijk van het type bebouwing zijn deze winterverblijfplaatsen alleen geschikt in milde winters of ook tijdens strenge vorst.

Omdat er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in de te slopen bebouwing en te rooien bomen in het plangebied aanwezig zijn.

4.6 Overige soorten

Volledigheidshalve is tijdens het onderzoek gelet op de aanwezigheid van kleine zoogdieren en nestindicatief gedrag van overige gebouw bewonende soorten zoals spreeuw en kauw welke mogelijk aanwezig zijn nabij het plangebied. Met de cameravallen zijn er foeragerende kauwen waargenomen. Daarnaast fungeren de bomen ten noorden van de achtertuin van Kerkstraat nr. 26a als foerageergebied van een eekhoorn. In een van deze bomen bevindt zich tevens een eekhoornnestkast. De eekhoorn is meerdere malen waargenomen tijdens het marteronderzoek, waardoor deze tuin behoort tot het leefgebied van de eekhoorn. Ter compensatie van de verloren nestkast zijn reeds twee nieuwe nestkasten gerealiseerd in de omgeving. Het in de buurt gelegen arboretum zal een uitermate geschikt foerageergebied zijn en blijven.

Verder betreft het hier een eekhoorn in een bebouwde omgeving. Hierdoor is het aannemelijk dat het dier ook in de blijvende tuinen zal foerageren en dat er een redelijke mate aan gewinning heeft opgetreden.

Eekhoorn in de boom (tuin nr. 26a)

Eekhoorn en nestkast in de boom

5.1 Resultaten

5.1.1 Algemeen

- Het onderzoek vond plaats van maart 2024 tot en met september 2024.
- Het gehele plangebied met daarbij alle structuren waren goed toegankelijk en visueel goed te onderzoeken.
- Het plangebied is acht keer bezocht om veldonderzoek uit te voeren.
- Het plangebied maakt deel uit van een essentieel leefgebied van een eekhoorn.

5.1.2 Huismussen

- Het plangebied biedt geen schuil- en foerageermogelijkheden voor huismussen.
- Er zijn geen huismussen waargenomen in of nabij het te slopen woning en er zijn in deze bebouwing ook geen nesten van huismussen aanwezig.
- Ook in de tuin en op het grasland bij de woning zijn geen huismussen waargenomen.
- De te slopen woning en de te rooien bomen zijn geen essentieel onderdeel van het leefgebied van de huismus. De Omgevingswet wordt niet overtreden door de geplande ontwikkeling. Er is geen vergunningsaanvraag nodig.

5.1.3 Marterachtigen

- Er zijn vijf opnames gemaakt van de steenmarter gedurende de onderzoeksperiode
- Er zijn geen verdere sporen van de aanwezigheid van marterachtigen waargenomen in de te rooien bebouwing.
- In het plangebied is geen essentieel leefgebied van marterachtigen aanwezig. De Omgevingswet wordt niet overtreden door de geplande ontwikkeling. Een omgevingsvergunning in het kader van de ecologie voor marterachtigen is niet nodig.

5.1.4 Vleermuizen

- Er is in en nabij het plangebied drie soorten vleermuis waargenomen, de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).
- Bij inspectie van het plangebied bij daglicht zijn geen vleermuiskeutels of andere sporen gevonden die duiden op vleermuisverblijfplaatsen.
- Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen in het te slopen woning en de te rooien bomen.
- De omgeving rond het plangebied fungeert als foerageergebied voor maximaal 5 gewone dwergvleermuizen. Gelet op dit kleine aantal en het ruime aanbod aan vergelijkbaar foerageergebied in de omgeving is het geen essentieel foerageergebied. Een onmisbaar foerageergebied binnen de plangrenzen is niet aan de orde.
- Er zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op een essentiële vliegroute. Eventuele vliegroutes zullen behouden blijven.
- Bestaande lijnvormige groenstructuren waarlangs migratie- of foerageerroutes van vleermuizen zouden kunnen liggen worden niet aangetast door de voorgenomen plannen.
- Het zogenaamde najaarszwermgedrag is niet waargenomen.
- Er zijn geen paarverblijven waargenomen in de bomen of de bebouwing in het plangebied
- De Omgevingswet wordt niet overtreden door de geplande ontwikkeling. Er is geen vergunningsaanvraag nodig.

5.2 Toetsing Omgevingswet/staat van instandhouding

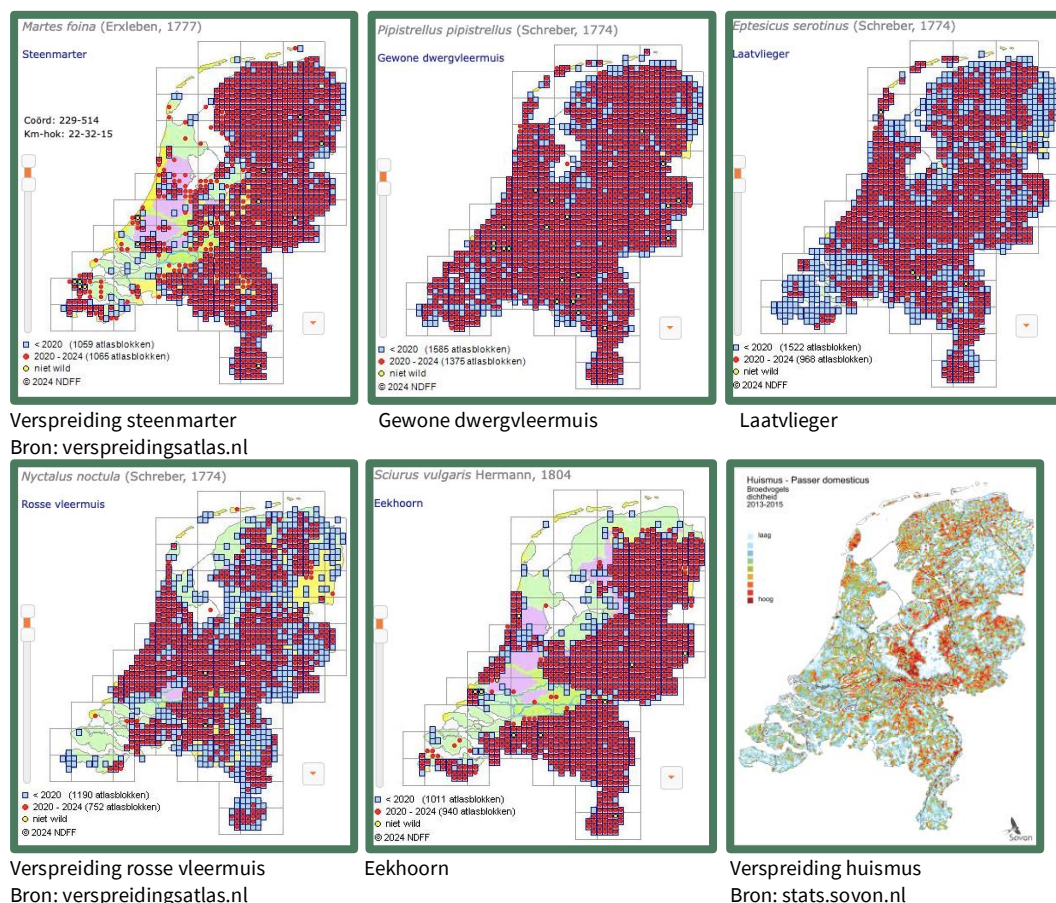
Uit nader onderzoek is gebleken dat het plangebied geen deel uitmaakt van het essentiële leefgebied van huismussen of steenmarters. Tevens zijn er geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen in of nabij het plangebied. Er bevinden zich huismussen in de nabije omgeving, echter bevindt het biotoop van de huismus zich buiten het plangebied. De steenmarter passeert het plangebied een 5tal keer, echter zijn er geen sporen welke erop duiden dat de steenmarter het plangebied gebruikt als verblijfplaats. Tot slot wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied van een klein aantal gewone dwergvleermuizen.

De huismus is een algemene broedvogel in dorpen en steden. Echter is de soort in de jaren 80' en 90' met meer dan 50% achteruitgegaan. Aantallen zijn inmiddels op een nieuw en lager niveau gestabiliseerd. De gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis zijn in Nederland vrij algemene soorten. Ze kunnen vrijwel overal in Nederland aangetroffen worden. Het voorkomen van vleermuizen gaat echter achteruit door de beperkte geschikte verblijfplaatsen.

De steenmarter komt met name voor op plaatsen met veel vegetatie, ruigte en bebouwing. Door de jacht op de steenmarter is het voorkomen van de steenmarter afgenomen. Het voorkomen van de steenmarter begint huidige te stabiliseren.

De onderzochte soorten komen algemeen voor in de omgeving van het plangebied en elders in de provincie Noord-Brabant.

Zie de onderstaande afbeelding voor recente verspreidingsinformatie van de onderzochte soorten.

Door de geplande werkzaamheden is er weliswaar sprake van een tijdelijke beperkte verstoring van foerageergebied voor vleermuizen, maar dit heeft geen wezenlijk effect op de functionaliteit van de leefomgeving als geheel omdat er voldoende alternatieven in de directe omgeving overblijven. Dit geldt tevens voor de steenmarter.

De voorgenomen plannen hebben daarom geen negatief effect op onderzochte diersoorten en hebben derhalve geen overtreding van de Omgevingswet tot gevolg. Een omgevingsvergunning in het kader van de ecologie voor huismussen, steenmarters en vleermuizen is niet noodzakelijk.

Echter behoren de bomen in de tuin van Kerkstraat nr. 26a tot een leefgebied van de aanwezige eekhoorn. Om de verloren nestkast te compenseren zijn er reeds nieuwe nestkasten geplaatst. Verder is er arboretum een uitermate geschikt foerageergebied voor de eekhoorn. Ook voor de eekhoorn zal de staat van instandhouding minimaal gelijk blijven.

5.3 Aanbevelingen

- Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Er zijn onderhoudsvrije vleermuiskasten in de handel die kunnen worden ingemetseld of die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in of bij nieuwbouw en renovaties toe te passen.

www.checklistgroenbouwen.nl

www.bouwnatuurinclusief.nl

- Kunstmatige verlichting werkt verstorend op zoogdieren en andere fauna. Werk daarom niet tussen zonsondergang en zonsopkomst. Voorkom of beperk daarnaast de toepassing van kunstlicht en de verstrooiing van licht buiten de projectlocatie. Voorkom ook het direct schijnen op wateroppervlakken of groenelementen, zoals bosschages en ruigtes.
- De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen er vogels broeden in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli).
- Bij onvoorziene omstandigheden dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

6. BRONNEN

Voorafgaand

Quicksan Brabant Eco 2023-BE-0722/2024-BE-0722a/ d.d. 17 november 2023

Websites

www.omgevingswet.nl

www.NDFF.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.rijksoverheid.nl

www.brabant.nl

www.vivarapro.nl

www.checklistgroenbouwen.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.vogelbescherming.nl

www.stichtingde mussentoevlucht.nl

Verspreidingsatlast.nl

Stats.sovon.nl

Andere bronnen

Netwerk Groene Bureaus

Checklist Vleermuisprotocol

Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011

Bijlagen

Bijlage 1: gegevens FloraFaunaCheck.nl

Bijlage 2: Kennisdocument-Huismus-Versie 2.1-februari 2023

Bijlage 3: Kennisdocument Kleine marterachtigen, versie 1.0 januari 2024

Bijlage 4: Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (versie 2.0, april 2024)

Bijlage 5: Kennisdocument Rosse Vleermuis (versie 1.0, juli 2017)

Bijlage 6: de verspreidingslijst van NDFF